

Gudstjänst.

Gudstjänst: med Luther se ju vi evangeliska kristna hela livet under gudstjänstens synvinkel — och då är den rätta gudstjänsten vår tro. Men därjämte bruka vi ordet i den inskränkta bemärkelsen av Kristi församlings umgänge med levande Gud. Det är här fråga om umgänge *med Gud*. Därav hämtar gudstjänsten och allt som finns i gudstjänstrummet sin höghet. Den försvinner och förbytes i trivialitet och småtrevlighet, när gudstjänsten, sitt namn till trots, sjunker ned till en sällskaplig samvaro människor emellan.

Gudstjänst är *Kristi församlings* umgänge med Gud. Därav hämtar den sin objektivitet. Det är inte blott enskilda människor, som samlats i Guds hus, utan Kristi församling. Subjektiva tycken, uppjagade känslöstämningar, som kunna fattas allenast i ensartade ögonblick i människolivet, höra ej här hemma.

Men gudstjänsten är ock de övermåttan dyrbara *människosjälarnas* umgänge med Gud och hjärtats Herre och Konung. Det är här fråga om evighetsvarelser, som med hjärtats hela längtan sträcka sig efter Guds rike, som vilja se sina liv belysta i ljuset från ovan. Härav får gudstjänsten sitt innerliga allvar.

Två ting måste vi alltså i vår gudstjänst hålla medvetna för oss: här äro vi församlade under den Allseendes öga, och: här äro runt omkring oss själar, som höra Kristus och hans församling till.

Därav följa ytterligare två ting, som belysa gudstjänstens allmänna väsende: den är å ena sidan *den levande Gudens röst* till levande och döda själar. Gud själv handlar här — Gud själv talar. Gudstjänsten är

ett bevis på Guds nåd, Guds erbjudande, Guds uppenbarelse. Den är ordet om Guds helighet och oföränderliga kärlek. Den är detta redan genom sin alltjämt fortsatta tillvaro. Vad betyder det, att kyrkans klockor kallat till gudstjänst oavbrutet — söndag efter söndag — på många håll i vårt land under 900, ja 1,000 år? Släkterna hava avlöst varandra. Det ena har sett det andra växa upp för att bäddas ned till gravens vila. Men under allt detta ha klockorna kallat, kanske samma gamla klockor. Och släkterna hava kallats till gudstjänst, alla skulle de, så länge jordelivet varade, ställas inför Gud, mottaga Guds eget ord och ur det samma hämta kraft till väckelse och till helgelse, till fostran fram till fullmognad och inväxande i de heligas gemenskap. *Gud bjuder i gudstjänsten uppbyggelse.*

Men gudstjänsten är ock Kristi församlings *tillbedjan* inför levande Gud. Visserligen äro stadierna, på vilka själarne i församlingen befinna sig, skilda. Där sitter nybörjaren i bönen skola. Han har ett ovisst hjärta, som endast stapplande kan sucka: »Abba, Fader». Bredvid honom sitter den med bönen och tillbedjan väl förtrogn. Han gjuter ut sitt hjärta inför sin Gud. Men hos dem båda bor tillbedjans Ande. Och de förnimma, att tillbedjan är deras förmån och uppgift i Herrens hus. Då Kristi församling av Andens tillskyndan kommer tillstädes, då förenas den för att frambära ett bönen offer i Herrens hus, inför Herrens ansikte. I Kristi församling kan bönen låga aldrig få slockna. — Tillbedjan är alltså själens rätta inriktning under gudstjänsten. Tillbedjan är den tillbörliga begynnelsen — den är

ock den enda rätta sinnesstämning-
en, när gudstjänsten ändas. Kan
det överhuvudtaget kallas för guds-

tjänst, som vi upplevat, om det ej
utlöser tack och tillbedjan?

A. Adell.

Liturgisk-kyrkomusikaliska strävanden i Nordens kyrkor.

II.

(Forts. fr. föreg. nummer).

De senare strävandena på det liturgisk-musikaliska området söka sig emellertid nu mer och mer målmedvetet tillbaka till äldre, gregorianska former. Utvecklingen i den närmaste tiden torde ock komma att gå i den riktningen, tack vare framför allt Thomas Laub's insats. Flera både kyrkomän och liturgiker hava efterföljt honom och yrkat på en energisk återgång till äldre tradition. Man har också lyckats fostra en begynnande riktning med känsla för det i liturgisk mening värdiga. Därvid är det förnämligast till reformationstidens klassiska verk, man söker sig tillbaka. De-tempore-principen, som under tiden gått förlorad, såsom förut påpekats, vill man åter söka göra gällande, icke blott för högtidsdagar utan även för kyrkoårets olika tider.

Med begagnande av de äldre danska liturgiska källorna, främst Jesperssens *Graduale*, har t. ex. docenten Abrahamsen sökt uppställa en efter sådana principer reformerad gudstjänstordning. Han yrkar på att, med återgående till *Deutsche Messes princip*, de gamla liturgiska psalmerna med sin rytmiska melodi åter uppletas och få sin bestämda plats i mässan och kyrkoåret. Vidare föreslås, att introitus, kyrie, gloria, credo och agnus dei alternativt med dansk psalm må kunna utföras med gregoriansk musik, collecta, epistel och evangelium på gregorianska lektionstoner. Det är

särskilt det fulla återinförandet av *Ordinarium Missae*, som ligger den författare om hjärtat. Men med dess återvinnande menar han, att jämväl hela den rika kyrkliga konstmusiken skall kunna återupptagas som ett levande moment i gudstjänsten. Det gamla mässbegreppet skulle sålunda återvinnas. I sammanhang härmed göres behovet av prästers och organisters utbildande i *cantus gregorianus*, i dess egenart samt i de gamla kyrkotonarterna starkt gällande. I den fortsatta diskussionen hava emellertid även röster höjts för den gamla principens bibehållande i vad angår ersättande av gregorianska liturgiska moment med evangeliska psalmer.

Vända vi oss så till frågan om psalmmelodierna, så finna vi här samma brokiga mångfald av olika praxis som i fråga om mässmelodierna: den utjämnade psalmmelodien i Berggreens koralbok, psalmer i modern Liedform, romancepsalmer i Barnekows Koralbog och slutligen vulgära amerikansk-engelska melodier i »Menighedernes Melodier», utgivna av Wilh. Hansen.

Den man, som också här gjort en betydande insats, ja, i en hel mansålder stritt för återinförande av de gamla rytmiska koralerna är Thomas Laub. Av hans verk må nämnas: Om Kirkesangen, Köpenhamn 1887, vilken i en 2:dra omarbetad upplaga utkom 1920 under titeln »Musik og Kirke»; Kirkemelo-